

ВОЛЕС СТВЕНС

Кілька поезій

У перекладі Володимира Чернишенка

Зміст

Тринадцять способів спостерегти дрозда	3
Був тихим усесвіт і дім німував	5
Розілюзнення о десятий	6
Сніговик	7
Ідея Кі-Вестського Ладу	8
Солдатова смерть.....	10
Імператор морозива.....	11

Тринадцять способів спостерегти дрозда

I

Одна рухлива цятка
Засніжених вершин
Дроздове оченятко.

II

Обираю з трьох,
Наче тис
З трьох дроздових гнізд.

III

Ширя осіннім небом дрізд –
Маленька часточка вистави...

IV

Муж і жона – одна
Сатана.
Муж і жона і дрізд –
Одна.

У

Так важко вибрати одне:
Красу чи то абстракцій
Чи напівінтонацій;
Чи то дрозда в польоті,
Чи ледь згодом.

УІ

Бурульки вставили вікно
Первісним склом,
Лиш чорна тінь дрозда
Туди й сюди літа.
І тінь
Мене накрила
Непізнано пуста.

УІІ

Бідаче із Гадаму,
Чому тобі маряться золоті?
Чи ж ти не бачиш тих
Дроздів, що біля ніг
Дружини твоєї?

УІІІ

Я знаю мудру річ,
Сяйливий, негасимий ритм;
Але я ще
Знаю – їх кожен дрізд
Містить в собі.

ІХ

За видноколом дрізд кружля –
Малює він
Одне із сотень кіл.

X

Як побачать дроздів
З зеленової хмарки
Щонайгірші з повій
Теж заплачуть тонко...

XI

В скляній кареті їхав він
Коннектикутом.
Та налякався він –
Бува не сплутав
Він тінь карети з тінню
Від дрозда.

XII

Справа ріки – спливати.
А дрізд – повинен летіти.

XIII

Вечоріло цілий день,
Бо сніжило
І збиралося сніжити.
На вітах кедра
Сам дрізд сидить.

Був тихим усесвіт і дім німував

Був тихим усесвіт і дім німував,
Хтось книгою ставши, забув про усе.

І зі сторінок народилася тьма –
Був тихим усесвіт і дім німував.

Слова серед ночі звучали немов,
Не було ні книги, ані читача,

Що дуже хотів, більше всього хотів
Буть тим, кому істина в книзі, кому

У місячній ночі – довершеність мрій...
Був тихим усесвіт, як мусило буть.

І тиша – то значення, тиша – то сенс,
То ключ досконалості на сторінках,

А всесвіт був тихим. Бо істина в нім,
У світі з єдиною сутністю, в нім

Вона є і тиша, і літо, й читач,
Що пізно при книзі забув про усе.

Розілюзнення о десятиї

В доми приходять мовчки
Нічні сорочки.
Не з колами зелені,
Ні з колами червоні,

Ні з колами блакитні.
Не дивні ані трішки
У них панчішки.
І люди аніскільки
Не мріють про барвінки.
І тільки лиш старенький
Моряк у ботах
Не спить і ловить тигрів
В сумну погоду.

Сніговик

Треба мати зиму в серці,
Щоб обожнювати віти
Ялинові снігом вкриті;

Треба марити морозом —
Ялівцю голчасті сльози
Що виблискують на сонці,

На січневому; й не чути
Туги двох сухих листочків,
Що на вітрі тім тріпочуть.

І не чути звуки краю,
Де морозу вже немає,
А хоча він міг би бути...
Та для нього, що зі снігу
Не помітив геть нічого,

Те ніщо, яке не поруч,
найніщотніше ніщо.

Ідея Кі-Вестського Ладу

Понад водою спів її луна,
Мов неосяжний оку океан.
Холодне тіло блима і пливе
В пустих рукавах. І бліде обличчя
Рида плачем, вода тече плачем,
Справіку дика людству, хоч і звична
Нелюдська сила – океанська вічність.

Вода – не машкара. Вона – також.
У хвилях плине звуком вільна пісня,
Що є одна правдива і велична,
Хоч речі звичні співані у ній.
О, так, у тому співі хвилі грізні,
Гранені вітром, строгі й білопінні,
Але не в морі пісня – море в пісні,

Бо оживає співане у ній.
І те величне і нетлінне море –
Всього лиш простір творення пісень.
Ми вірим в море – істину творінь
Та дух його, якого ми так прагнем,
Щоразу чуєм в пісні і мовчим...

Чи був то тільки моря темний бриз,

Що сходив зі стоколірної хвилі?
Чи був то тільки неба вишній спів,
Де хмари, ніби точені коралі?
Вже неважливо! Вітер і вода
Злилися у болючому риданні,
Повтореному в пісні без кінця...

Єдино звук. Та більше, ніж він,
Багато більше наших слів звучання.
Між реготів вітрів лунає спів,
В стенанні хвиль злотінних пісня лине
До небокраю! Небо і вода
Десь сходяться.
Бо спів створив їх схожість –
Вода і небо, вітер, небокрай...

Ось він міркує десь на самоті,
Творець усього співаного світу
І моря. Так, і моря, бо усе ж
Не в морі пісня, але море – в пісні...
А ми щоденно молимося йому,
Йому, що денно творить нас у пісні,
Адже нема життя ніде, крім пісні,
В якій і він, і ми, і море, й світ.

Я повернувся в місто і тепер,
Блідий Рамоне, поясни, як можеш,
Чому на дні замовк урочий спів,
Чому сумні міста бліді вогні

На море із човнів нещадно лиють?
Вичерпують його, гордують ним
І разом з тим вогнями ранять ніч,
Вогнями – загадкову, тиху ніч!

Блідий Рамоне! Дай нам правий лад,
Дай моря лад, слова твої і гнів,
Бо звуки слів твоїх у нас самих,
Бо в душах наших досі не затих
Прозоріший, чіткіший, ліпший спів.

Солдатова смерть

Контракт на життя до смерті,
Ніби в осінню пору.
Пада солдат.

Не ставши героєм колонок новин,
Відсвяткувавши дембель
Він відійшов.

Смерть – абсолют, і немає надгробка
Ніби в осінню пору
Стали вітри,

Стали вітри, та у вишньому небі
Хмари, як перше, линуть
Куди їм треба.

Імператор морозива

Нехай м'язун – продавець сигар
В десертній чашці зіб'є вершки,
Щоб затремтіла п'янка нуга.
Нехай дівчата плаття вдягнуть,
А їхні хлопці – букети руж
В старих газетах для них несуть.
І у світі посохнуть сльози
Бо наш Імператор – Імператор
морозива.

Її хустинку з бюро візьміть,
Он ту, де вишиті голуби, –
Під нею – склянки спітнілий бік.
Нехай хустинка торкне повік
В саму ту мить, ще без руху, та
Вже не холодна, німа й пуста.
Їй так само засмикає в носі –
Бо наш Імператор – Імператор
морозива!